

Startnotitie m.e.r. inrichting dekgrondberging Borgharen en Itteren

Consortium Grensmaas bv

6 februari 2003

Startnotitie m.e.r. inrichting dekgrondberging Borgharen en Itteren

6 februari 2003

In opdracht van: Consortium Grensmaas bv
Postbus 5080
6097 ZH Heel
telefoon 0475 – 573333
fax 0475 - 572815
contactpersoon: dhr. P. Pollaert

Uitgevoerd door: Groen-planning Maastricht bv
Markt 10
6231 LS Meerssen
telefoon 043 – 3254038
fax 043 – 3211834
projectnr. 2543

1

Aanleiding voor dekgrondbergingen in het Grensmaasplan

Eind 1992 bestond het voornemen een plan te ontwikkelen om, tussen Maastricht en Roosteren, grindwinning in te zetten voor natuurontwikkeling. Het eindproduct van deze grindwinning was het verbreden van de Grensmaas en het creëren van grind- en zandbanken, nevengeulen, gevarieerde oevers, grazige vlakten, ruigten en ooibossen.

Na de overstromingen van 1993 en 1995 hebben het Rijk en de Provincie Limburg besloten dat het project tevens moest leiden tot beperking van de wateroverlast.

Voor het Grensmaasplan inclusief de locaties van de betreffende dekgrondbergingen is in december 2001 het Eindplan Grensmaas door Provinciale Staten van de provincie Limburg vastgesteld.

Om van de Grensmaas een 'levende rivier' te maken moet er heel wat gebeuren. Een levende rivier heeft ruimte nodig om te kronkelen, eilanden en nevengeulen te vormen en gevarieerde oevers te ontwikkelen waarop een spontane begroeiing kan ontstaan. Momenteel zijn de oevers van de Maas relatief stijf en worden door oeverconstructies vastgelegd, die deze processen niet mogelijk maakt.

Delfstofwinning

Daarom zal in het winterbed van de Grensmaas over een groot gebied oppervlakkige afgraving plaatsvinden ten behoeve van stroomgeulverbreding, weerdverlaging en het realiseren van nevengeulen. Na uitvoering van het Grensmaasproject zal zich een karakteristiek rivierenlandschap vormen met een nieuw natuurlijk aanzien en met een groter watervoerend vermogen.

Door de relatief grote vergravingsoppervlakte komt er naast vermarktbaar delfstoffen (zand en grind), ook veel niet vermarktbaar specie in de vorm van kleiige en zandige dekgrond vrij. De dekgrond is de bovenlaag die op het onderliggende toutvenant is afgezet. Toutvenant is een mengsel van zand en grind. Op de meeste plaatsen is de dekgrond twee meter dik.

Dekgrondberging

De dekgrond is gedeeltelijk verontreinigd met zware metalen en organische microverontreinigingen, die de afgelopen eeuw door de Maas zijn meegevoerd en als slib op de weerden zijn afgezet. Na ontgraving van de dekgrond moet er iets met deze deels verontreinigde grond worden gedaan. Omdat deze dekgrond vrijkomt uit het winterbed van de Maas is sprake van baggerspecie. Echter in deze Startnotitie wordt de term dekgrond gehanteerd.

De dekgrond die bij de rivierverruiming vrijkomt, wordt geborgen in zeven nog te realiseren diepe zogenaamde dekgrondbergingen. Hieruit wordt het aanwezige grind-zandpakket (toutvenant) gewonnen, waarna met dekgrond opvulling plaatsvindt.

De zeven dekgrondbergingen van het Grensmaasplan zijn:

- dekgrondberging Bosscherveld
- dekgrondberging Borgharen
- dekgrondberging Ifteren
- dekgrondberging Aan de Maas
- dekgrondberging Meers
- dekgrondberging Koeweide, Trierveld en West ("banaan")

De dekgrondbergingen worden niet alleen gevuld met de vrijkomende dekgrond en stoorlagen maar, voor een relatief klein deel, ook met onverkoopbare onderdelen van het toutvenant, de zogenaamde restspecie (een zeer fijne restfractie).

Doordat de dekgrondbergingen worden gevuld met kleiige dekgrond en door de ontworpen situering van de bergingen hebben deze tevens een hydrologische functie. Er ontstaat namelijk opstuwning van het grondwater aan de oostzijde van de dekgrondbergingen waardoor de grondwaterstanddaling als gevolg van de rivierverruiming wordt tegen gegaan.

De dekgrondbergingen liggen grotendeels ten oosten en op enige afstand van de Maas, dus daar waar nagenoeg geen erosie (uitspoeling) door de Maas plaatsvindt. Door de aanleg van de dekgrondbergingen wordt ook het deel van de verontreinigde dekgrond die nu verspreid aan de oppervlakte ligt ondergronds geborgen.

Uitvoering

Het Grensmaasproject is een initiatief van de overheid (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de provincie Limburg), die daartoe samenwerken in de projectorganisatie De Maaswerken.

Voor de uitvoering van het Grensmaasplan gaat de overheid een samenwerking met de particuliere sector aan. Er ligt momenteel een intentieverklaring met private partijen, verenigd in het Consortium Grensmaas bv. Dit Consortium is bereid het Grensmaasplan uit te voeren en daarvoor de benodigde vergunningen aan te vragen.

In het kader van die vergunningen dient voor alle dekgrondbergingen een inrichtings-MER te worden opgesteld. Voorafgaand wordt een Startnotitie opgesteld. Deze Startnotitie geeft aan wat de plannen zijn, welke alternatieven of varianten er voor die ingreep mogelijk zijn en welke milieu-effecten in beschouwing worden genomen.

Milieu-effecten

In het voorjaar van 2003 zullen het Ontwerp POL (Provinciaal Omgevingsplan Limburg) aanvulling Grensmaas, waarin de plannen voor de Grensmaas staan, en het MER Grensmaas, dat nader ingaat op de te verwachte milieu-effecten, verschijnen. Het POL aanvulling Grensmaas is de streekplanaanpassing voor het gebied van de Grensmaas en geldt als ruimtelijk kader voor het gehele Grensmaasplan.

Ten behoeve van het MER Grensmaas is in juni 2002 de Startnotitie m.e.r. Grensmaas verschenen. Hier hebben belanghebbenden en betrokken instanties op ingesproken, heeft de m.e.r-commissie adviesrichtlijnen voor opgesteld en heeft de provincie Limburg de richtlijnen vastgesteld (september 2002).

In het POL aanvulling Grensmaas en het MER Grensmaas ligt het accent op de ruimtelijke aspecten. De aanvullende MER's - dekgrondberging richten zich op de inrichtings- en uitvoeringsaspecten van de dekgrondbergingen.

PLAN GRENSMAAS (nov. 2002)					
Startnotitie MER Grensmaas (juni 2002)					
MER Grensmaas (voorjaar 2003)					POL-aanvulling Grensmaas
Startnotitie Dekgrondberging Bosscherveld	Startnotitie Dekgrondberging Borgharen en Itteren	Startnotitie Dekgrondberging Aan de Maas	Startnotitie kleiberging Meers (oktober 2000)	Startnotitie Dekgrondberging Nattenhoven en Koeweide	
MER Dekgrondberging Bosscherveld	MER Dekgrondberging Borgharen en Itteren	MER Dekgrondberging Aan de Maas	MER inrichting kleiberging Meers (maart 2001)	MER Dekgrondberging Nattenhoven en Koeweide	aanvraag vergunningen

Figuur 1: Opbouw van de procedure

Ten behoeve van de 7 dekgrondbergingen worden nu 4 inrichtings MER's opgesteld, te weten:

- I MER dekgrondberging Bosscherveld
- II MER dekgrondberging Borgharen en Itteren
- III MER dekgrondberging Aan de Maas
- IV MER dekgrondberging Nattenhoven en Koeweide

- MER kleiberging Meers, maart 2002

In maart 2001 is ten behoeve van de vergunningsaanvragen in het kader van Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) voor het proefproject kleiberging Meers gelijktijdig het MER kleiberging Meers ingediend bij het bevoegd gezag. Dit MER kleiberging Meers was zodanig opgezet dat dit enerzijds diende voor het deelgebied Proefproject Meers maar anderzijds ook zou dienen voor de vergunningsaanvragen Wm en Wvo voor het resterende deel van de dekgrondberging.

De reden dat de dekgrondberging van Borgharen en Itteren worden samengevoegd in één MER is gelegen in het feit dat de verwerking van het toutvenant van de cluster Borgharen en Itteren plaatsvindt in Itteren. Hetzelfde geldt eveneens voor de dekgrondberging Nattenhoven en Koeweide waar de verwerking van het toutvenant van de cluster Nattenhoven, Grevenbicht, Koeweide en Visserweert plaatsvindt in Koeweide.

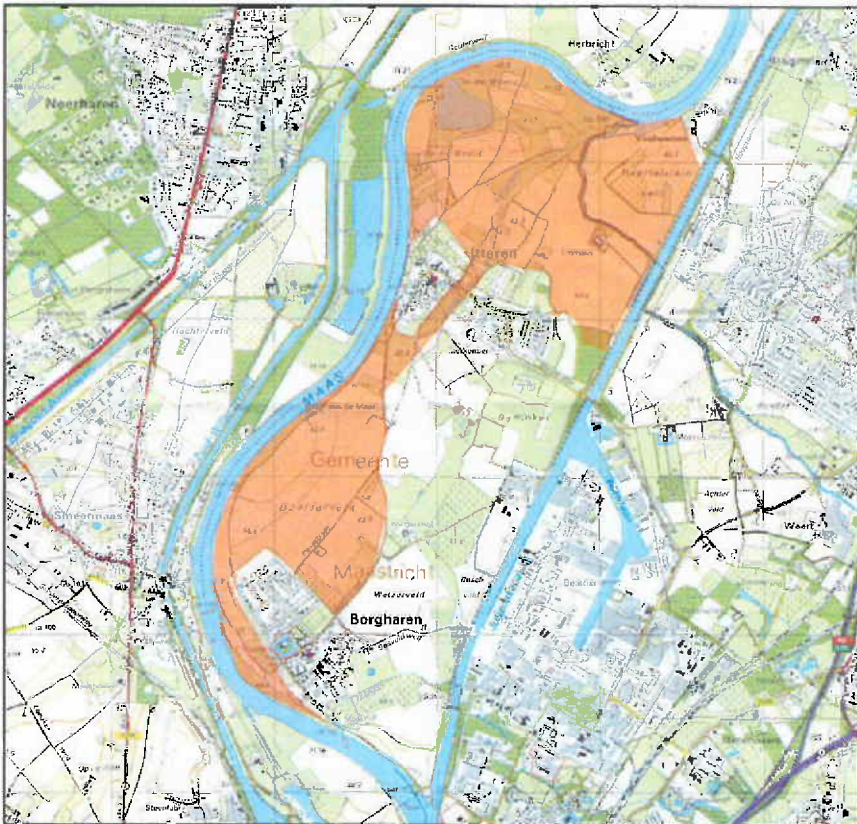
Deze Startnotitie heeft betrekking op de dekgrondberging Borgharen en Itteren.

De in deze Startnotitie genoemde hoeveelheden zijn gebaseerd op het Uitvoeringsplan van 28 juni 2002 van Consortium Grensmaas bv. Dit Uitvoeringsplan is een uitwerking van het door Provinciale Staten vastgestelde Eindplan Grensmaas (december 2001) en het daarmee samenhangende Programma van Eisen zoals opgesteld door De Maaswerken.

2

Het MER dekgrondberging Borgharen en Itteren

Borgharen en Itteren zijn twee van de 12 deellocaties, die voor de rivierverruiming in het Grensmaasproject zijn aangewezen. Op de locaties Borgharen en Itteren zijn stroomgeulverbredingen, weerdverlagingen en de bijbehorende dekgrondbergingen gepland. De dekgrondberging Borgharen is bedoeld voor het bergen van de niet-vermarktbaar dekgrond die vrijkomt bij de stroomgeulverbreding, de weerdverlaging en de dekgrondberging uit deellocatie Borgharen. De dekgrondberging Itteren is bedoeld voor het bergen van de niet-vermarktbaar dekgrond die vrijkomt bij de stroomgeulverbreding, de weerdverlaging en de dekgrondberging uit deellocatie Itteren en de restspecie die vrijkomt bij de veredeling van het toutvenant van deellocatie Borgharen en Itteren. Doel van de activiteit is ecologisch herstel en ontwikkeling van de Maas als grindrivier, vermindering van de wateroverlast, levering van zand en grind voor de nationale behoefte en het milieuhygiënisch verantwoord bergen van de vrijkomende niet-vermarktbaar dekgrond.

Figuur 2: Ligging deellocatie Borgharen en Itteren o.b.v. het eindplan nov. 2001

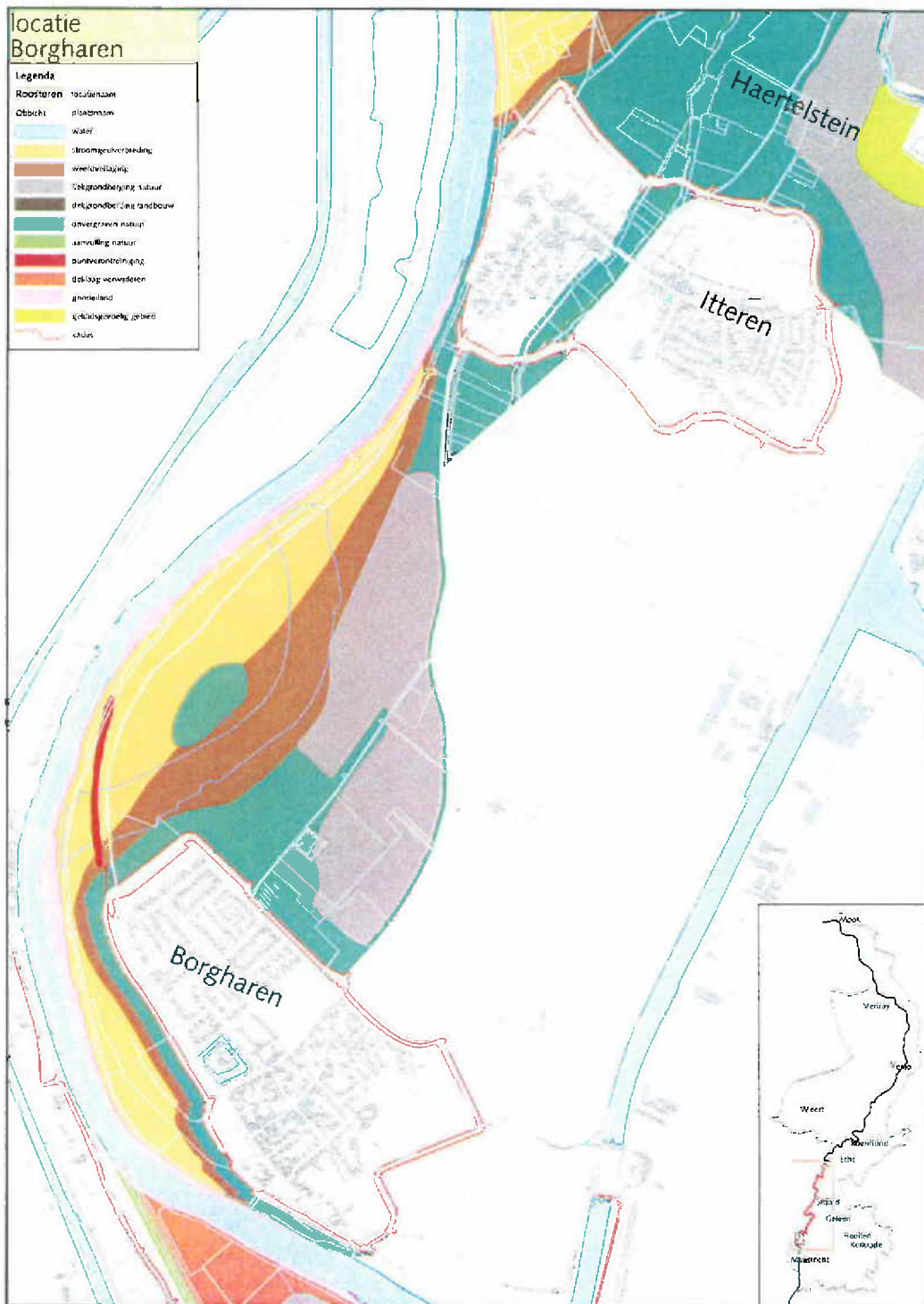
2.1 Beschrijving deellocatie Borgharen

In het Eindplan Grensmaas worden op de locatie Borgharen de volgende ingrepen uitgevoerd:

- stroomgeulverbreding en weerdverlaging ten zuiden, westen en noorden van het dorp Borgharen. De oppervlakte stroomgeulverbreding bedraagt ca. 37,4 ha met een gemiddelde maaiveldverlaging van 6,10 meter. De weerdverlaging behelst

een oppervlakte van ca. 20,4 ha met een gemiddelde maaiveldverlaging van 3,56 meter;

- de aanleg van een dekgrondberging ten noorden van het dorp Borgharen. De oppervlakte van de dekgrondberging is 34,5 ha. De gemiddelde maaiveldverlaging ter plaatse van de dekgrondberging bedraagt ca. 1,96 meter;
- aanwijzen van onvergraven natuur ten noorden van het dorp Borgharen om de locaties Borgharen en Itteren door een natuurgebied met elkaar te verbinden;

Figuur 4: Eindplan Borgharen (nov. 2001)

